

SEPET

Reyhan Yavuz

■ — Hayır olsun, inşallah! Hiç böyle yapmazdı.

— Acaba bir rahatsızlığı mı var?

— Elinde bir şey taşıyordu ama ne olduğunu göremedim. Bir yere yetiştirmesi gerekiyordu, herhâlde.

Kahvehane sakinlerini bu denli düşündüren hadise, her gün kahvehanenin önünden geçerken onlarla uzun sohbetler eden Osman amcanın, az evvel selam bile vermeden hızla geçip gitmesiydi. İki dakika öncesine kadar arı kovanını andıran kahvehanede çıt çıkmıyor, çaylarını yudumlamak üzere olanlar bardaklarını gerisin geri masaya bırakıyor, bu alışılmadık davranışın sebebini bilen birisini bulmak umuduyla herkes birbirini gözden geçiriyordu. Şaşırma ve anlam verememe hâli o kadar uzun sürdü ki tavla oynayan Muhtar Mehmet ile Kellelerin Rasim, oyuna döndüklerinde sıranın kimde olduğunu bile şaşıracaktı. Bir süre sonra, çayları tazelemek gerektiğine hükmeden Adem ağabey, semaverin başına geçerken “Neyse! Yakında çıkar kokusu.” deyince, kahvehane sakinleri, üşengeçliklerinden midir yoksa huzursuzluktan kaçmak istemelerinden midir bilinmez, “Öyle öyle... Hayırlısı!” deyip meşguliyetlerine geri döndüler. Zar sesleri, çay kaşığı seslerine karışınca kadar ben de onlara uydum. Ancak merak marazı her zamanki gibi beni gıdıklamaya başlayınca, Trabzon’un şüphesiz en dik yokuşunu, ağustos sıcağında tırmanmayı göze alarak Osman Amca’nın evine doğru yollandım.

Çocukken bu yokuşu günde beş kez çıktığım olmuştur. “Ya güneş eskiden bu kadar sıcak değildi ya da yedi yaşındayken daha güçlü bir vücudum vardı. Yoksa mümkün değil, bu yokuş günde beş defa çıkılmaz!” diye söylenerek yürürken bir yandan da Osman amcanın bu yokuşu bu yaşında nasıl çıktığına hayret ediyordum. Hem de ya odun ya fındık mutlaka bir yükü çıkar buradan. Sahi ne güçlü ne çalışkan

adamdır o. Yetmiş aşkın yaşına, sakalının aklığına -saçının aklığına demiyorum çünkü sarı saçlarında tek tel ak yoktur- omzundaki kireçlemelere aldırmadan yirmisinde hangi işleri yapıyorsa şimdi de aynı işleri yapmaya devam ederdi. Daha çabuk yorulurdu, nefes nefese kalırdı elbette ama azıcık dinlenince kaldığı aboskaldan işine devam ederdi. Her yere mutlaka zamanında babasının onun için fındık eşkininden kendi elleri ile yaptığı sırt sepeti ile gider; tarlada, bahçede topladığı her ne varsa bu sepete doldururdu. Bazen çarşıya inerken dere üzerindeki kahvehaneye bu sepeti bırakır, çarşıdan aldığı erzakları dağın tepesindeki evine yine bu sepetle taşırdı.

Osman amca sepetini sadece iş gücü için kullanmazdı. Köydeki çocuklar, Osman amcaya sepeti boşken denk gelirse, "Osman amca, biraz gezdir bizi sepetinde. Allah rızası için!" diye yalvarırdı. Osman amca bu küçük gözlerin heyecanlı bakışlarına dayanamaz, çocukları sırayla sepetinde bir süre gezdirir, sepetin iplerinin omzunu kesmesine aldırmadan çocukları sevindirmek için bazen yolunu bile uzatırdı. Gençliğinde aynı anda iki, üç çocuk taşıyan Osman amca, yaşı ilerleyince bu sayıyı bire indirmiş, gezinti süresini de hayli kısaltmıştı. Çocuk parkına gittikleri gün sayısı ile böbürlenilen köy çocukları, elbette bu durumu sorun etmiyordu.

Osman amca ile sepeti o kadar özdeşleşmişti ki çocukken arkadaşlarım ile bu sepet için iddiaya bile tutuşmuştuk. Aramızda para toplayıp sık sık çarşıya giden Bezci Mustafa'ya vermiş, bize çarşıdan top almasını istemiştik. O da bizi kırmamış, sarı bir top getirmişti bize. Osman amca'yı yanında sepet olmadan ilk görenimiz bu topun sahibi olacaktı. Her gün erkenden kalkar, Osman amcanın evinin oradaki kafulların arkasına saklanır, tabii bu arada birbirimizden de saklanır, Osman amca'yı sepetsiz olarak ilk gören kişi olmak için gözümüzü kırpmadan beklerdik. Osman amca'yı sırtında sepeti, elinde orağı ile evinin kapısında görünce, oflaya puflaya köydeki tek düz yer olan cami avlusuna gider, tek kale maçımıza başlardık. Hak geçmesin diye ortaklaşa aldığımız topun her akşam başka birimizin evinde kalmasına karar vermiştik. Akşam ezanı okununca artık sıra kimde ise o kişi topu koltuğunun altına alır, hep birlikte evlerimizin yolunu tutardık. Dönüş yolunda bazen Osman amca ve sırtında sabahkinin aksine dolu olan sepeti ile karşılaşırđık. Sepete nefretle bakar, içimizden kırılmasını yahut çalınmasını dilerdik. İddiamız bu şekilde iki ay kadar sürdü. Ta ki Osman amcanın eşi Ayşe teyze vefat edene kadar. Osman amcanın arkasında cenaze namazı kılarken hepimiz sepetsiz sırtına bakıyorduk. Ancak içimizden bir kişi bile çıkıp "İddiayı ben kazandım!" demedi. Bu konu da böylece kapandı. Aradan yıllar geçmesine rağmen, arkadaşlar ile ne zaman toplansak bu iddianın konusu mutlaka açılır, başta güler sonra hüzünleniriz.

İkinci ezanı okunduğu esnada yokuşun sonuna ulaştım. Bu yolculuğu uzun süre tekrarlamayacağımı sayıklayarak, tövbeler eşliğinde Osman amcanın evinin önündeki kiraz eriği ağacının gölgesine sığındım. Osman amcanın torunu minik Güllü Hanım imdadıma yetişip bir bardak soğuk ayran getirmeseydi

güneş batana kadar on metre ötedeki eve gitmeye niyetim yoktu. Tam Osman amcanın yerini soracaktım ki “Dedem, çatıda.” dedi, Güllü Hanım. Yüzünde yaşına hiç uymayan, taziyeevlerinde görmeye alışkın olduğum derin bir hüznü vardı. Aynı hüznün, benim yüzüme de sıçradığını hissettim.

Dar merdivenlerden çatıya çıkınca Osman amcayı bize selam vermeyi bile unutturacak kadar üzen şeyin ne olduğunu kendi gözlerimle gördüm. Osman amcanın emektar sepeti, eskiden altın sarısı gibi parlayan ancak yıllar geçtikten sonra grileşen o sepet; içinde ne odunlar, ne fındıklar, ne cevizler, hatta ne çocuklar taşımış olan o sepet; baba hatırası, gençlik hatırası olan o sepet; yerde paramparça uzanıyor, âdeta son nefesini veriyordu. Başında Osman amca, duyulur duyulmaz bir sesle bir şeyler fısıldıyor, can çekişen yakının başında “Yasin” okuyan insanları andırıyordu. İlk, beni fark etmedi. Ağıtına uzun süre devam ettikten sonra gözündeki yaşını silmek için başını çevirince, onun kadar olamasa da sepet için derin bir üzüntü duyan beni gördü. Beni başsağılığına gelen bir tanıdık olarak görmüş olacak ki anlatmaya başladı: “Oğul! Torunum doğduğunda anlamadım, sakalım ağarınca anlamadım, güçten kuvvetten düşünce anlamadım, Ayşe’mi kaybedince bile anlamadım. Ama şimdi, şu yoldaşım gidince ancak anlayabildim.” dedi. “Neyi anladın Osman amca?” diyebildim usulca. “Yaşlandığımı!” dedi yetmiş aşkın yaşlı olan, aksakallı, kollarında kireçleme olan Osman amcam. Gözlerimden şaşırıldığımı anlamış olacak ki anlatmaya devam etti. “Bu sepet kaç yaşında biliyor musun? Benden olsun olsun da on yaş küçük olsun. Ben ne yaşamış isem bu sepet de benimle aynı şeyleri yaşadı. Ben hasta olup yatağa düşünce o da bir köşeye düştü, ben yorulunca o da yoruldu, ben gülerken o da sırtımda katıla katıla güldü, her işe benimle koştu. Bu sepeti elime her aldığımda babamın onu bana ilk verdiği günkü yaşında hissettim kendimi. Evet, yaşım geçti ama yaşlanmadım ben. Buna inandım, böyle yaşadım. Ben yerimde durmadığım için yaşım yerinde durdu. Ben ne vakit durdu isem yaşım ilerledi. Bu sepetçiğimi de kendim gibi bilirdim. Ara ara küçük parçaları dökülürdü, gacur gacur sesler çıkarırdı ama ben aldırış etmezdim. Meğer son günleri imiş yoldaşımın. Bugün içine doldurduğum çayırı taşıırken sendeleyip tırafa çarptım. O çarpmamla yoldaşım kırıldı döküldü yere. Şimdi o da gidince ancak anladım, gençliğin artık bende durmadığını, bana yakışmadığını. Belki, bacağı kırılrsa bu kadar ağırıma gitmeyecekti.”

Gençliğini henüz kaybetmiş bu yaşlı adam için bir teselli bulmak, onu biraz olsun sakinleştirmek istiyordum. Hiç umudum olmasa da:

— “Mehmet Usta tamir edebilir belki. Gel bir götürelim bakalım.” dedim.

Başta cevap vermedi. Bir süre sonra takkesini çıkarıp daha dün sapsarı iken şimdi bembeyaz olmuş saçlarını eliyle karıştırdı.

— “Ha yoldaşımı tamir ettirmişim ha saçlarımı boyamışım. Zahirî bir düzeltme ruha işler mi?” deyip ağır ağır doğruldu.

Osman amca, nazik davranmaya çalışarak sepetini yerden kaldırdı. Parçaları, evin arka tarafındaki çardağın yanına götürüp yığıdıktan sonra yere düşen bir parça olup olmadığına bakmak için geldiğimiz yolu üç kez dolaşıp kontrol etti. Üçüncü kontrolden dönerken yanında bir kazma ve bir kürek vardı. Beş karış eninde beş karış boyunda biraz derince bir çukur açarak sepetini bu çukura defnetti. Çukurun üstünü kapatıp güzelce düzledikten sonra beş dakika kadar küreğine yaslanıp hem yoldaşı ile hem de gençliği helalleşti.

Bu küçük toprak yığınının, ileride kimileri bir bebeğin mezarı zannedip hüznölenecek, “Fatıha” okuduktan sonra yollarına devam edecekti. Bu olayı bilenler ise, mezarı her gördüklerinde gençliklerine şükredecek, sağlıklı ve uzun bir yaşam için Allah’a dua edeceklerdi.